

SUSCRIPCIÓ
BARCELONA, UNA PESSETA AL MES
ESPANYA, 4,50 P.TES. AL TRIMESTRE
ESTRANGER, 9,00 P.TES. TRIMESTRE

ANY XI.-NÚM. 3,515

EL POBLE: CATALA

BARCELONA, DIUMENGE 1 DE NOVEMBRE DE 1914

UN NÚMERO, 5 CÈNTIMS

VIDA NOVA

Retornem l'esgarriat camí.
Aon erem? Ah, sí! Erem al cor mateix de Catalunya, la dolça mare-pàtria dels nostres amors; erem al lloc on s'acullí el nostre ideal, el nostre ideal de l'optimitat de la nostra vida que puja, i que per major gloria de la civilització, la voldria veure aïllada de llibertat i de pau, donant al món l'única preta més de cultura i de progrés.

Retornem al mateix escalf de la mare-pàtria el nom enfortidor de la qual sempre ens havia acompanyat, en les a-margures i en les alegries, talment com un poderós talismà de la benaurança. Ella, Catalunya, és la nostra fida ideal, la seva llibertat, és el nostre anhel veient; la felicitat del nostre poble, la fides efectiva que mou la acció del nostre ideal i del nostre seny.

Avui, en la vella Europa doctòria, s'endroguen les velles teories dels grans Estats dominadors, obra contra natura que l'ambició dels reis havia fet contrariar la justícia del o'ganisme nacional. Amb el fracàs d'aquest odiós predomini de l'Estat compost, triomfen ressorgint amaraes de l'heroisme del sacrifici i de la tenacitat i les velles patries agilitades representant així el triomf del Nacionalisme.

I amb el renaixement de la sobirania nacional, s'instauren els justos ideis republicans i populars que represen-ta l'equivalent governativa de la existència de les autònoms patries. Estem en ple període nacionalista i el vell món que ha provat ja tots els sistemes retorna a la direcció del pensament que grec que va llegar a la Humanitat els gloriosos exemples de les Repúbliques romanes i ateneses. Si les ambicions dinàstiques havien desfet els naturals o'ganismes nacionals, fent les immutables lleis humanes, ara la Democràcia, repren el camí dels peculs patriòtics, met l'ideal nacionalista i l'encarna en el règim just i progressiu que la República representa.

Ningú, doncs, que verament desitgi la llibertat de Catalunya, pot desviar el lluc d'honor en aquest moment del despertar dels vells nacionalismes. La albulia, avui, fora una tragèdia a la patria encara irredempta. I ningú de sincer sentiment liberal pot del cap manera, abandonar a Catalunya, els ideals republicans que són la fórmula conciliadora del deslliurament patri.

L'Europa, en la gran tragèdia que passa, ens ofereix l'exemple terrible. Un Estat compost, nascut de l'opressió i de la conquesta, l'Alemanya, s'ha vist em-pès pel seu imperialisme i més monstruós aniquilament de tot allò que la justícia, el dret i el progrés humanes havien aportat a la civilització del món. Contra aquest imperialisme germànic, símbol de la tirania de homes i pobles, s'aixeca l'heroica República francesa, acompanyant el pensament de la Democràcia universal i posant-lo enfront de l'autocràcia menagadora. Per a sò l'Alemanya imperialista no vol retro la França, sinó la República de França. Per això la victòria de la França, parà el triomf de la Democràcia.

Si en aquests moments decisius encara hi ha algú que dubti i encara l'amor propi, la mala passió, l'od personal, l'enveja, o la cobardia retru de l'acció liberal, patriòtica, republicana i transcendental algun dels nostres, dels que ho han sigut i han deconat, o d'aquells que venen passar inconscientment des de la seva torre d'ivori l'estel flamejant des-cola les banderes de la luita, que pugué que fa un malacament a la seva concen-cia i a Catalunya.

Quo pensi que en aquest moment pot-er la sort de la nostra terra va a decidir-se. Que pensi que de la luita que promou Catalunya potser en depèn la llibertat dels catalans. El món està tres-batut i quan retorni la bonança, hi haurà pobles que hauran mudat de lloc i al-

tres que desapareixeran de la història.

A casi totes les nacions, la revellata triomfal del patriòisme ha esborrat diferències personals, incompatibilitats polí-tiques, rencunies parciales. Serà no-més aquí a Catalunya, la terra llatina que més s'ha aventat del seu patriòisme i del seu liberalisme, don precisamen-t se fassi impossible la generosa coincidència patriòtica dels homes de bona voluntat?

Si el patriòisme no pot aconseguir l'unió dels catalans a l'hora del perill, el nostre moviment autonomista haurà sigut una dolça quimera, una equivocació o un platòisme. A totes les nacions, França, Anglaterra, Portugal, Rússia, Itàlia, a la pròpia Alemanya, a Bèl-gica, a Sèrbia, el patriòisme ha creat una absoluta unitat de pensament entre tots els ciutadans, és que el patriòisme, en aquests pobles era via i virtual. Si a Catalunya el patriòisme és una arma més que tenen els catalans per barallar-se, confessem qu'és una espe-rança morta.

I si això malauradament esdevingués, no fora la clara demostració d'un patriòisme artificial que la missió po-lítica d'aiguns han fet servir d'escam-bell per satisfer les personals concupis-cències?

Però, no! No! Creiem en la virtualitat patriòtica dels catalans: ens ho du el nostre cor fet d'amor i sacrifici, i el cor no enganya. I creiem encara en la virtualitat del liberalisme català que ha fet de Catalunya el gloriós baluard de les doctrines federals, del municipa-lisme, de la confederació ibèrica, i encara del pan-latinitisme i de l'ibero-americ-anisme. Algú va dir que Catalunya era el Pamont de la Hispania. La voluntat dels catalans pot fer acomplir la pro-fecia. Espanya, actualment no té con-sideració internacional; doncs que s'ga el pensament de Catalunya el que incor-pori la nostra raça en l'anhel humà que femou l'entranya de la Democràcia uni-versal.

S'hi sent per l'ambient l'esclat d'una gran abraçada de germanor. Per nosaltres no quedarà. Tenim agravis rebuts? Des d'ara els perdonem amb tota l'ani-ma i amb els ulls al cel i peljant fermamen-ta a terra, ens llençam a la vida nova. Però tot ha d'esser fill del nostre es-for i del nostre mereixement. El poble ja no's fan almoines territorials, uns als altres, com els reis: tot lo més ofe-rem la llum de la seva civilització per què els demés se'n gaudeixin i s'esti-mulin.

Aquí hi ha un diari, una tribuna lla i honrada, que hi vingun tots a expo-sar la llibertat del seu pensament sense pensar en l'amic o en l'adversari, pa-sant només en Catalunya. EL POBLE: CATALA, ha d'esser el conductor del pensament de la Democràcia de Catalu-nya, no pot ésser el migrat i desferit de una capelleta. Es massa preciosa per l'acció de la política catalana l'ex-tensió d'un diari en la nostra estimada llengua per al que la comprometem ja-uyant-la al noli de les passions d'uns ho-mes o d'un grup. Un diari català de-mocràtic és el Sant Graal del pensament popular, dels anhel, dels ideals, de les esperances de tot el nostre poble, amb la brava varietat dels seus matic-es. Serà possible aquest mirall? En-carai tenim fe en la taumaturgia de la nostra Patria.

Per que EL POBLE CATALA sigui el geni porta-veu de la democràcia de Catalunya. Heu's aquí tota la nostra ambició. I conseguint que s'gui això, re-nunciem de bon grat a la gloria d'esser altres coses en aquest món. La nostra missió ja serà acomplida. Per l'amor a l'idioma de Catalunya, ens haurem, fel-estimar dels catalans que ns lleixau. Aquesta serà la nostra política.

El camí de la França hi camina la Democràcia Universal en la luita èpi-ca que tressalsarà la Humanitat fins

EL POBLE: CATALA

complint lo que ha promès als seus lectors, AVIAT!

Reformarà el tamany.
Publicarà números de 4, 6 i 8 pàgines.
Millorarà el servei telegràfic i telefònic.
Posarà maquinaria nova.
Adquirirà material tipogràfic modern.
Tindrà la col·laboració efectiva dels millors escriptors de Catalunya.
Inserirà, sovint, gravats.
Portarà folletí inèdit i cada dijous publi-carà un conte d'autor català, il·lustrat per En Martrús.
Repartirà, periòdicament, als seus suscrip-tors volums de regal.

En una paraula:

EL POBLE: CATALA

serà el diari que servirà millor els ideals de la Democràcia Nacionalista Repu-blicana de Catalunya

La reforma s'efectuarà sense modi-ficar els preus de subscripció i venda

EL POBLE: CATALA

valdrà, com sempre, 5 cèntims cada número a tot Catalunya

als seus més profundes fonaments. Ho-mes de llibertat i de patriòisme de Ca-talunya, republicans i federals de la nova terra, incorporem-nos en la gran caravana i seguim amb fe cap al més cullat de l'esperança nostra!

Aquest més Edmà és la llibertat de Catalunya, el Govern de Catalunya pels catalans!

RIBERA I ROVIRA

Barcelona, 28 d'octubre de 1914.

IDEARI

DIMOS I EL SEU FUSELL

En envellit, fills meus, he fet el klephte durant cinquanta anys, i mai he dormit tot el meu son; ara, al cap-de-vall de les me-ues forces, vull reposar. El meu cor està ressecat, he vessat la meua sang com l'aigua d'una font; ja no me'n queda ni una gota.

«Vull anar a dormir. Anèu a cultir brancat-ges al bosc; que siguin encara verds i frescos, que siguin tots florits; feume'n un lit i por-tum-hi perquè hi pugui dormir dolcament.»

«La flama ha consumit les meves armes i els anys la meua bravura. La meua hora ha arribat. Fills meus no ploureu pas; la mort del brau dona la vida a la joventut; poseu-vos al voltant meu, aquí, per tancar-me els ulls i re-bre la meua benedició.»

«Que un de vosaltres, el més jove, pugui so-bre la roca, prengui el meu fusell, el meu bon fusell, que'l descarregui tres vegades cridant: «El vell Dimos és mort! El vell Dimos se'n ha anat!»

«Ves, fill meu, ves depressa. Puja sobre la roca i descarrega el meu fusell. En el meu somni el vull sentir reponar una darrera ve-gada.»

El jove klephte se'n va; corre com un cervol, puja al cim de la roca i crida tres vegades: «El vell Dimos és mort! El vell Dimos se'n ha anat!» I mentres les roques i les valls reponen tira el primer cop; després el segon; al tercer i d'últim cop el bon fusell rugeix com un lleó, es-cata, s'escapa de les mans del jove, s'arrocega com un fèrret per terra, rodola a l'abim, hi cau, i desapareix, desapareix...

Dimos ha sentit el soroll del seu fusell en el seu somni profund i el seu llavi palid somriu; po-neu els braços en creu... El vell Dimos és mort! L'ànima del brau s'ha trobat als nuvols amb l'Eco del seu fusell; tots dos s'entrellacen ger-manivolament, se'n van, s'apaguen i es perden.

ARISTÒTIL VALAORITIS

ECOS

EL TEMPS

Dia amable i clar, daurat i aromàt, de la terra humida, blavejava el mar i el matí gemmat era la florida d'una rosa d'or neixuda en el cor d'un vell qui suau-ment, dolcissimament dormia i somniava.

ES rambles avui tenen un notu decorat per nosaltres, imperterrits i assidus ramblistes sota la lluna i sota les pluges.

En les taules de fons, quan encara en el cel tremolaven les estrelles, les pri-meres estrelles després de tantes nits de tempesta uns homes, uns dones, arribaven carregats de crisantemes—crisantemes monstruosos, com arans bruixes, de color de mar, de color de porpra, de color de neu, de color de carn, de color de foc—.

I feien coronas i llores de fons de-munt encanyicals, llores nevades en que s'encallen estretament dues lletres ini-cials abraçades encara en un deliri infinit d'amor infinit o mudes, gertes, oficials.

Es el tribut als morts. Demà Barcelo-na estarà plena de gent grave i endola-da, algun ecurridu farà l'acostumal-xist de les vides i a la nit se menjaran castanyes i panallets.

A Roma, quan Petroni, era el més de febrer el més dedicat als morts, i la multitud celebrava festes a sa illoana, que eren com un cant al lèixar i remen-xer a la vida.

Avui, agotats, caiguts en la més pro-saica degeneració, castanyes, panallets, mistela, gent trista i endolada.

Novaltres,afortunadament, encara som dels qui porten corona als morts.

COM que són gent de molta cultura, l'alemany va cap a la guerra em-portant-se'n alguns llibres de filo-sofia, i com que també són gent de molta religió, entre aquests llibres se-entuen la Bíblia.

Els filòsofs prodüctes en campanya són Nietzsche i Schopenhauer. Ara bé Nietzsche, que malgrat tot va batre en la guerra de 1870, tenia, respecte a la cultura alemanya la opinió que va tra-uir en aquesta frase lapidària:—ES UNA BARBARIE ESTILISADA.

Per la finor artística, més aviat sem-bla de Heine que no pas d'aquest epas-ticheur Nietzsche, aquesta fotografia germànica.

CANÇONER

CORRANDA

De les corrandes del poble vaig ser jutge: qui ho diria? Vaig deslluir la tristesa perquè tingues alegria.

EXPOSICIÓ DE PINTURES D'EN FREDERIC BELTRÁN MASSÉS

SALÓ PARÈS

En Frederic Beltrán i Massés

Si volgués fer-m'hi veure—que diria l'enganyós Utrillo—amb el judici crític de les obres d'En Frederic Beltrán, hi intercalaria noms, com el d'En Franz Stuck, Zuloaga, Sorolla, Nonell i Zubizarre i alguns que no sens acudeixen, però dels que recordo perfectament el seu art, perquè la crítica resultés més seria i prengués el caràcter d'una sabiesa que no tenim. Preferim una veritat crua que, una adulació enco-berta. Sigui's permès parlar tal com pensem, que en cas d'errar, no traïrem els nostres sentiments.

Ja feia algun temps que'l distingit ar-tista En Frederic Beltrán inquietava la curiositat dels professionals i dels amate-urs. Ara un periòdic hi publicava el retrat, un altre reproduïa alguns qua-dres, i aquest treball de preparació ha vingut a satisfer l'interès d'uns i altres.

Ja tenim aquella exposició tan espe-rada. Ella conté un nombre considera-ble d'obres, entre les que ja havien figurat en exposicions del país i es-trangeres, hi ha una cinquantena d'o-bres, és el recull de tot quan ha pin-tat, d'uns anys en aquesta part.

La visita a l'exposició és la agrada-ble per la diversitat de visions, colo-racions i maneres de fer. En Beltrán no s'ha volgut conyir en un caní de-finit, ell, segueix l'escola que de mo-ment l'impressionista i d'això esdevé el conjunt de la seva obra no sigui monòton, ans al contrari, potser el més remarcat defecte és la excessiva complexitat.

En Beltrán és un pintor que domi-na l'ofici, el dia que sapga trobar el sentiment artístic, podrà resoldre grans coses.

Cal fer notar l'avenç que's nota dels estils fets als «Picos de Europa» amb lo que ara ens presenta. Allò tenia una entonació ordinària de croms ale-mans, i aquells tipus encarnats sem-

blaven pintats d'una materia estranya a la pintura. Lo que ara fa, hi remo-nent és pot comparar, lo qual des-mostra que va endavant i lo molt que ha après en els seus viatges per l'es-tranger.

Lo que ara tenim el gust d'admirar, com ja hem dit, indica el seguiment d'una visió més refinada; es veu a l'ar-tista que tanteja i busca la personalitat. Conseqüent de diversos procés-sos, tant punt s'encarinya amb un modo de fer, com s'encamora d'una vi-sió que en ell li sembla original, i en aquesta tònica lluita, l'artista prova de desenrollar la seva obra; per això esdevé el seu conjunt inarmònic, per això en els retrats seus manifi'sta d'una manera tant diferent de les notes, es a dir, no hi ha dos quadres, que seguen la mateixa ruta. Això és un defecte? Encara no; pot arribar-ho a ésser, quan ell, prengui les obres definitives, quan s'hi la qualitat i no la quantitat que li domina una exposició, aleshores, si li exigim una personalitat definida. Però ell és, relativament, jove i s'con-tinua treballant i sab prou dir de jo que fan els demés, és fàcil que l'artista trobar una manera de fer personal.

La remarcada evolució d'En Frederic Beltrán ho demostren les col·lacions dal quadres «Noche Azul». Aquest quad-re és una illa de blau amb blau, que es necessita de cert eigny per veure-la. Si l'esforç del color hagués anat unit amb el de l'observació de l'ambient que representa l'obra, aquesta tal vegada pendria un caràcter definitiu.

Quan volem pintar escenes de la vida real no tenim més cura que la d'ob-servar al propi natural, o del con-trari, per més color que s'hi vulgui posar, sempre queda migrat i d'una vi-sió esquibida. Pot resultar bonie de color, però sempre hi mancarà aquella vida que esdevé de la realitat.

Hi ha un quadret que al nostre mo-do de veure és el més interessant de l'exposició. «La infinitat». Ja ens va fer un gran efecte quan al vam veure en una exposició del Círcol Artístic. Tal vegada ens va seduir per la novitat del model, perquè talment, quin és nos-tres artistes ens presenten un desmú, regim-tem el model i els defectes que aquest ja té de vegades en la seva realitat ens desorben d'admirar l'obra sens cap prejudici i precisament el model de aquest quadre sembla que ha de tenir una distinció admirable i tal volta ens devia impressionar l'obra d'aquest pin-tor per la distinció que tenen els seus models.

El desmú de «La infinitat», va impres-sionar-me perquè té una expressió de picardia que pot ser aquest és el mi-steri d: que ens agradi tant; la veritat sigui dita, que's la nota més personal.

Alguns han dit que «La Iniciada» re-corda les obres d'En Romero de Torres amb lo que no estem d'acord si bé l'exquisit artista andaluc té la costum de col·locar les mans amb aquella po-sició rígida no hi vol dir res que coin-

Nit blava, per FREDERIC BELTRAN

Intimitat, per EN FREDERIC BELTRAN

FRANCESOS, CREIENT QUE'S JU
JAVEN A SI MATEIXOS, però s'h
equivocat. El francès és honrat, hum
i no menteix.
L'hivern no serà cap destorb per

guerra actual, doncs l'única cosa que pot passar és que les pluges facin difícil el transport de les grans peces de combat, però no obstant la feina se farà igualment.

La guerra naval

Creu que la guerra naval és un fructuós dels almanys, doncs no s'avençaran a aquesta lluita, i ademés tant que des de les seves submarines fins avui res han fet que tingués una valentia extraordinària.

La marina francesa res tem tampoc, doncs no ha perdut més que un canó, que ja estava retirat i que restaven reparant per a transport, i fou tirat a fons en el mateix port.

Però en canvi, encara és l'hora que han de sentir el foc i que no han vist cap creuer ni vaixell austríac, els que tantes coses havien de fer.

Les marines alemanya i austríaca, viuran embotellades com fins avui.

No crec en la presa de CALAIS ni la de DUNKERQUE, ja que és molt difícil, però si desgraciadament aribessin a caure en poder dels francesos, ho seria la vençuda que els creuen.

Es molt bonic dir: «pendem Calais, bombajem Londres i atacem el canal de l'Anglaterra». Com transportarà els homes? Amb els Zeppelins? No l'indran pas temps ni de preparar-los, doncs bé prou cuidarem de tallar-los-hi l'avençuda al litoral.

A França s'estan construint uns nous canons que ja quasi estan llestos per a lluitar amb l'enemic. Quan aquests canons fassin front als dels alemanys, veurem tot que fan els nostres, i llavors podrem jutjar l'importància d'unes i altres tropes.

La pau lliure

La pau és una cosa que encara està molt lluny de la realitat, però ha de firmar-se a Berlín, no a París ni a Londres, com venen suposant els alemanys.

Ha elegit la franca amistat i companyonisme que regna entre les tropes aliades que lluiten en territori francès, i m'ha parlat també de l'heroisme amb que lluiten els francesos, de Barcelona, que es troben en la lluita actual.

I això és tot lo que m'ha dit Mr. D'Angela, Consol General de França a Barcelona, que al començar l'interviu res sabia de nou, que pogués interessar-nos, i que els nostres lectors ja veuen quines interessants noves ens ha tramés.

Merçi.

RAFAEL BORI.

La Guerra Gran

Diari d'un soldat

XLVIII

Hi han hagut sempre, en totes les guerres que han ensangonat l'Europa durant més de dos mil anys, causes aparents declarades, i causes ocultes.

Cada una d'aquestes col·lisions s'ha produït sense que la opinió pública pogués explicar-se'n el perquè, o al menys el perquè grans han volgut justificar. L'escorcoll que'n fés un recull complet a més de la gran feina que això li reportaria, deixaria fel un treball altament instructiu.

En el «Memorial de Santa Elena», Napoleó li conta que, en 1812, i ell ni l'emperador de Rússia, Alexandre, volien la guerra. Ni menys hi pensaven. No hi ha dubte que la França censurava a Rússia per la violació del sistema continental, mentre per la seva banda la Rússia també formulava algunes reclamacions, però en aquestes raons de qüestió de principis, no hi havia prou fel per a que novament s'entaulés la lluita entre dos emperadors.

Fou, en part, obra de l'ambaixador rus a París, Romazoff. Va donar la notícia de que un exèrcit rus se preparava per atacar-se al ducat de Varsòvia i va entregar una nota insolent (sic) amb la menaga d'abandonar la França en el terme de vuit dies si les seves satisfaccions no fossin satisfetes.

Apres l'insult, va partir. Emprà a l'arribar a la frontera va repensar-s'hi. El detall és interessant.

Va enviar Lauriston com a ambaixador a l'emperador de Rússia que's trobava a Vilna. Lauriston va ésser despatit. Allavors va començar la guerra.

«Heu aquí els vicis i la infelicitat de la meua diplomàcia novella», diu Napoleó. Si tingués un ministre de la antiga aristocràcia, un home superior, hauria evitat per la conversa que l'adversari no volia guerrear. Potser Talleyrand hauria sigut capaç d'això.

Però lo que passava era molt superior a la nova escola. Jo sol, no ho podia endevinar... Així, que vaig començar la campanya. I va caure la carrela. Al cap de tres o quatre dies, Alexandre, impressionat per les nostres victòries va enviar-me un emissari per dir-me que si jo volia evacuar el territori invadit i retornar al Niemen, em faria en negociacions de pau. Jo vaig prendre'm això com una astúcia. Estava inflat amb la victòria. No hi ha dubte que si jo hagués estat segur de la bona fe d'Alexandre, hauria acceptat la proposta. Hauria retornat al Niemen, el no hauria atravesat el Dvina, Vilna hauria restat neutral i ens hauríem entrevistat allí tots dos, cada un acompanyat de la seva guarda imperial. Hauríem parlat de tu a tu. Quines combinacions hauria fet jo, llavors! Podia triar al meu gúel... I ens hauríem separat com dos bons amics.

I heu aquí com una vegada més no's varen poder entendre dues nacions perquè un intermediari inhabilitat va afegir llenya al foc; mentre que si s'haguessin entès els dos sobirans personalment, la guerra no hauria esclatat.

SOLDAT RAS

Una llicó als catòlics

El solatge pagà dels prussians ha pervertit el cristianisme germànic

Per allisonar a tots aquests fervorosos catòlics espanyols que fan de germanòfils a ultrança, amb greu dany a les seves doctrines religioses, aquí transcribim una interessantíssima carta del bisbe anglès monsenyor Arthur S. Barnes, publicada en el «Daily Mail», d'19 d'octubre. Si el catolicisme a tot arreu del món és el mateix, que aprenguin la llicó del bisbe anglès als germanòfils catòlics espanyols.

«Ningú, penso, ha fixat encara l'atenció sobre la especial història de Prússia i la lluita que dona a propòsit dels presents aconteixements. La Prússia, així, pròpiament dita, és país a uat al llarg del Báltic, en els dos costats del Vístula, fou el darrer baluart del vell paganism del Nord. A mitjans del segle XIII, encara no estava conquistat pel cristianisme i l'altic culte i els ideals dels temps passats regnaren de una manera suprema centúries després de la conversió de tot el restant de la Germania.

Justament en aquest període la gran Ordre militar dels Cavallers Teutònics trobant-se sense cap ocupació després de la fi de les creuades, determinà intentar la conversió de Prússia. En 1309 varen establir-se a Marienburg prop de la desembocadura del Vístula, i des d'aquesta fortalesa començaren una nova creuada pel seu compte, amb l'objecte, al principi, de posar el país sota la seva direcció i de convertir els habitants al cristianisme.

Podem imaginar-nos quina especie de «conversió» era aquesta, portada a cap literalment amb la punta de la espasa. Els viatges catequizadors dels Cavallers, prengueren la forma de campanyes militars; arribaven al seu fi per medi de batalles sanguinants. Però, al menys ostensiblement, aquells eren triomfals. Per allà a les darreries d'l segle XIV, Prússia era domini d'una terra cristiana, governada com un Estat sobirà pels Cavallers Teutònics amb el Gran Mestre com a príncep, i dividida, pels efectes de Govern, en varres demarcacions, sobre cada una de les quals presidia un «Junker» o Cavaller Comendador de l'Ordre. El conjunt del sistema de Govern era militar i el país estava regit com solia una ocupació guerrera per un exèrcit enemic. Així, va seguir al llarg del segle quinzè, mentre que el del religió de l'Ordre disminuïa en proporció de l'aument que prenía la seva importància política.

En 1525, el Gran Mestre era un Hohenzollern, de la branca jove, Albert de Brandenburg. Aquell, va caure sota l'influència de Luther, repudí els seus vots i convertí el Gran Mestre en un principal hereu dels «Junkers». Varen seguir el seu exemple; rompent amb la regla de vida que per molt temps havia sigut purament nominal, es casaren i devingueren la noblesa hereditària del país. Posteriorment, tots els territoris dels Hohenzollerns s'uniren sota l'Electoral de Brandenburg, el cap de la família; i eventualment per una sèrie de guerres venturoses, es varen fer ells mateixos reis de Prússia i emperadors d'Alemanya.

La història de la qual això n'és el més senzill esbor, lencia molt il·lum sobre els subjectes que ara ens intruïguen. Podem comprendre, per exemple, perquè els «Junkers» prussians mostren tanta simpatia pels seus homes. No és el cas de la noblesa feudal conduint els seus propis «caus», gent de la seva mateixa sang. El «Junker» no ha sigut mai de la mateixa sang que els seus subordinats. Ell fou originalment, un qüest militar transitzant una població que després es maltracta.

Així també podem comprendre l'actitud prussiana envers Deu. Prússia mai ha sigut de cor cristiana i desota una molt prima coberta de cristianisme hi amaga el seu anacletisme pagà. Des de el moment que aquesta cultura es traspassada, com ho és sempre en períodes de crisi com el present, desseguida trobem a sota el paganism original. En el restant d'Europa l'agnòstic o Niure-pensador està, encara que inconscientment, amarat de les pures doctrines i moral cristiana del catolicisme. Quinze centúries poc més o menys de domini del cristianisme i del Catolicisme, no poden fàcilment esvair i deixar de dirigir el pensament i els ideals fins entre aquells que es creuen més oposats a l'Església Catòlica. Però a Prússia no és així. La eresia de Cristianisme és molt pròpia i per desdessa es troba el rastre de centúries no de Catolicisme sinó de Paganisme. Un prússia pot ésser piadós, però la seva pietat molt sovint no és realment Cristiana. El nom de Deu està continuament en els seus llavis, però el seu clau no és el Deu de la Encarnació sinó el Deu guerrero de la tribu, el nostre bon Deu germànic, que us ha ajudat tant magníficament, «nostre gran aliat». El Cavallers Teutònics intentaren cristianitzar i germanitzar la Prússia, però varen veure fallar el seu intent. Prússia ha sigut massa forta per als seus conqueridors i ha prussianitzat i paganat l'Alemanya, i encara molta part del pensament alemany d'avui dia.

ARTHUR S. BARNES

Llandaff House, Cambrídge.

La casa Krupp i els diaris

Ens comuniquen de Roma que la casa Krupp ha comprat per 300.000 francs el diari la «Vita» que ha estat durant set anys el porta-veu del partit radical francès.

A l'Alemanya la casa Krupp regenta la «Gazette del Rhin» i de Westphalia, les «Nouvelles de Hambourg», i un dels més importants diaris de Berlín. Aquesta mateixa casa i la companyia dels «Chauntiers Vulkans» subvencionen amb grans quantitats als redactors de la «Deutsche Tages Zeitung», i de la «Tägliche Rundschau».

Els submarins

El plan de construccions navals, a Espanya, sofrirà una absoluta modificació. — Experiencia de la guerra

La realitat, amb la seva brutal evidència, ha vingut a demostrar la necessitat de modificar el plan de construccions navals que's feren a Espanya, a base de les grans unitats de combat, que s'entenen ésser les úniques que garantien la ofensiva.

El republicanisme, sempre que havien intervingut en les discussions dels projectes d'esquadra presents al Parlament pels Governos monàrquics, havien combatut el criteri ministerial que repartia entre uns quants cuiragats i dreadnoughts els milions del pressupost naval espanyol.

Doncs molt clarament els fets velen a provar que's submarins realitzen cabalment la defensiva amb caràcter ofensiu, portant aquesta ofensiva molt més enllà de lo que's creia. I això ve a donar tota la raó al criteri dels republicans quia deciden que la marina de guerra espanyola, fos a base de creuers ràpids, torpeders, destroyers i submarins.

Analitzem els fets. El submarí «E 9» de la marina anglesa a més del servei de reconeixement que va fer abans de la batalla de Heligoland, va tirar a fons a l'Est de la costa escocesa el creuer alemany «Hela» i el destroyers alemany «V 126» que va torpedejar i enfonsar en aigües territorials alemanyes.

Es a dir, aquest submarí va realitzar la ofensiva a la costa enemiga i encara's va aventurar a fer reconeixements en aigües d'Heligoland, port fortificat alemany.

Un submarí alemany va torpedejar i enfonsar el creuer anglès «Panfilde» a 20 milles a l'Est de la costa d'Escòcia, i es a dir, va portar la ofensiva fins ben aprop de la costa enemiga.

Un submarí alemany, el «U 9», va torpedejar els creuers anglesos «Aboukir», «Cressy» i «Hogue», tirant-los a fons en darrera l'altra, i retornant a port d'armament sense cap dany.

Aquest fet, confirmat oficialment va passar al Nord de la costa holandesa, a mig camí entre «Witthelshaven» i la costa anglesa, és un dels actes més característics d'ofensiva en la guerra naval.

En el Mar Báltic quan els creuers russos «Makarov» i «Pallada» se relevaven en el seu punt de vigilància al llarg de la costa russa, un submarí alemany va atacar el primer sense resultat, però torpedeja el segon tirant-lo a fons.

Ara bé, la esquadra russa extén la seva vigilància no molt al Sud-est de Koenigsberg, punt cap a on se dirigia l'altra dreta del seu primer exèrcit, i per consegüent, donada la distància entre aquest punt i Kiel, l'atac de aquest submarí constituïx un atac d'ofensiva i no de senzill defensiva de aigües territorials.

Finalment, el creuer anglès «Howe» ha sigut torpedeja per un submarí alemany i tirat a fons.

Resumint, en tres mesos de guerra tenim les següents operacions navals:

Primera. Establiment del bloqueig quasi efectiu en tots els mars de la terra per la marina anglesa, francesa i japonesa contra les forces navals alemanyes i austríques i el seu comerç marítim, excepte en el mar del Nord on treballen els submarins alemanys.

Segona. L'atac contra els creuers i destroyers alemanys a la badia de Heligoland per la esquadra anglesa, començant pel servei d'exploració dels submarins anglesos.

Tercera. Atacs provinents de la guerra de corso.

Quarta. Atacs efectuals pels submarins contra els navilis de guerra no solament en aigües territorials dels seus països, sinó fins portant aquests atacs a les aigües enemigues.

Als submarins pertanyen ja les següents víctimes:

«Aboukir» (anglès), creuer de 12.000 toneladas costà 751.118 lliures.

«Cressy» (anglès), creuer de 12.000 toneladas costà 751.118 lliures.

«Hogue» (anglès), creuer de 12.000 toneladas costà 751.118 lliures.

«Hawke» (anglès), creuer de 7.350 toneladas costà 400.702 lliures.

«Panfilde» (anglès), creuer de 2.970 toneladas costà 278.147 lliures.

«Pallada» (rus), creuer de 7.600 toneladas costà 500.000 lliures.

«Hela» (alemany), creuer de 1.971 toneladas costà 200.000 lliures.

«V 126» (alemany), creuer de 420 toneladas costà 70.000 lliures.

Total: 57.711 toneladas i 3.679.203 lliures.

Ara bé, Està oficialment confirmat que l'«E 9» anglès i el «U 9» alemany, no varen anar a fons; per tant, tenim que en VOIT ATACS, només poden haver-se perdut SIS SUBMARINS, lo que dona un sacrifici total de 2.400 toneladas de submarins, contra 57.711 toneladas de navilis enfonsats, lo que representa una magnífica diferencia en favor dels primers.

Analitzem ara la qüestió baix el punt de vista financer. Suposant que tots els submarins de atac desloguin la superfície de 400 toneladas, els vuit atacs representen l'empleu de 3.200 toneladas de submarins, de les quals en suposem perdudes 2.400. Avaluant el cost de cada tonelada en 1.000 duros, veurem que en els vuit atacs dels submarins varen esmersar-s'hi 3.200.000 duros, dels quals se'n perderen 2.400.000. El valor dels navilis esfonzats pels submarins puja fins a 3.679.203 lliures esterlines que amb el canvi a la par fan 16.556.413 duros.

A l'argument que's poden oposar dient que aquests navilis eren «demodé», i que la seva pèrdua no altera el resultat final de la guerra, no es pot argumentar favorable als Aliats, nosaltres hi replicarem senzillament que si en lloc d'aquests navilis «demodés», s'hi haguessin trobat, per imprudència, navilis més moderns, endrindrem avui de lamentar més enormes perjudicis.

La pràctica, doncs, ve a confirmar les opinions dels parlamentaris que com els senyors Macià, Soriano i altres di-

putats i republicans varen impugnar amb raó els projectes d'esquadra presents a les Corts pels Governos monàrquics. Aquestes opinions coincideixen amb les dels més grans tractadistes navals, tals com Lord Churchill, i els almiralls Sir J. O. Hopkins, Sir Cypryan Bridg, Bacon, elz, i encara l'opinió dels almiralls de totes les marines del món, que impulsaven les construccions de submarins, augmentant no solament el seu nombre, sinó els seus medis d'acció.

El ministre de Marina espanyol, recitllint aquest pensament, ha reformat totalment el projecte de la segona esquadra. A un diari madrileny, el ministre ha dit que el nou plan compondria:

«Quatre creuers ràpids, seis destroyers, vintiocho sumergibles, seis cañoneros y diez y ocho buques para el servicio de vigilancia y jurisdicción en aguas litorales. Estos diez y ocho buques estarán dispuestos para la colocación de minas, y en tiempo de paz, prestarán servicio de guarda-pescas. Además implantaremos en nuestros arsenales la fabricación de torpedos y minas, que hasta ahora comprábamos en el extranjero. Con esto quedará perfectamente atendido todo el litoral; no ejerceremos dominio en alta mar, pero mantendremos defendidas nuestras costas».

En 1914, el gran artiller anglès, l'almirall Sir Percy Scott, el cap de l'artilleria, com li diuen els anglesos, feu afirmacions tant avencades sobre els submarins i el seu ús, que aixecaren grans polèmiques a Anglaterra que repercutiren en tots els medis navals estrangers. Doncs, bé, la pràctica de la guerra ha vingut més aviat de lo que ell esperava a confirmar les seves teories i veiem que la gran esquadra anglesa està recollida en els ports, amb els submarins solament recorrent el mar, i trobant-se la marina més gran del món obligada a minar extenses zones del mar que banya la costa enemiga, per privar els «raids» dels submarins.

Aquí tenen els nostres lectors, amb aquest petit resum, explicada la raó que tenia l'almirall Sir Cypryan Bridg quan en 1910 deia que la valua dels submarins (torpeders i submarins) en les guerres navals futures i en circumstancies especials, serà cada cop més gran... i aquestes circumstancies especials són senzillament, com els fets ho demostren, qüestió de pericia de les tripulacions i de audàcia dels seus capítans.

UN OFICIAL DE MARINA

El general Joffre

L'home i el soldat apreciat pels anglesos

El «Times» del 28 d'octubre, publicant aquest article que, diu, permetrà de comprendre i d'apreciar millor la fermesa de caràcter del generalíssim Joffre i l'importància dels serveis que ha prestat i que presta a la causa dels aliats:

«Se veu poc sovint en Joffre a l'altre, però una part dels seus discursos, tant les línies amb un automòbil ràpid, és impossible inspeccionar tots els punts, se deixa, doncs, molta inactiva als comandants de després que el plan general està decidit, i així priva a un generalíssim del contacte personal amb les seves tropes; és més o menys desconegut, i és probable que el generalíssim hagi de mostrar els seus papers als senyals, de revista dos xofers per dir durant les seves corse; d'un punt a l'altre, però, fora d'això, el general Joffre ha de tenir en mà tots els fils d'aquest terrible sistema de guerra.

La política interior és bastant confosa. Molts abans de la guerra actual, els carlins havien aïxí: s'assegurava determinat amb Alemanya un acord secret després del qual si la França no hagués tingut l'apoi d'Anglaterra, la mestressa del mar, l'Alemanya hauria efectuat en el golf de la Gascunya un desembarc de tropes que hauria produït un cos de voluntaris carlins de prop de 40.000 homes. Les quatre províncies basques espanyoles devien aportar cada una un contingent de 10.000 homes.

L'objecte d'Alemanya era emferocar a Alfons XIII, del qual les tendències francofilas són prou conegudes, secundada pels carlins, un gran número de conservadors mauristes. L'exèrcit del Kaiser hauria assegurat l'adveniment al tron d'un príncep de la seva banda. Entre tant i per atreure les simpaties del poble vers l'Alemanya, els agents d'aquesta nació que circulaven amb freqüència per la península havien creat un estat d'agitació que, després d'algun temps, han comentat a Catalunya i van a continuar en els grans centres manufacturats i miners. Si els alts basques, sofert un revés, es tornen solament un greu revés d'un marx dels alemanys sobre París, aquest aconseguint hauria estat seguit d'una sublevació carlina en les províncies del nord i del nord-est d'Espanya.

Amé el fi de conciliar-se amb l'opinió conservadora espanyola els orques carlins haurien inspeccionat després de la guerra de l'embaixada d'Alemanya a Madrid, han començat una campanya de difamació denigrant als francesos sistemàticament i en canvi la bravesa i el valor de les tropes alemanyes són esbaldats, quan els aliats, diuen, l'útil sense entusiasme i que l'importància dels seus quefets és fan cometre diàriament sensibles derrotes.

Un dia vaig llegir en el «Correo del Norte», la «Gaceta del Norte» i el «Correo Español», i altres diaris carlins; en la «Tribuna» i el «A. B. C.», orgue dels mauristes a Madrid, que les línies dels aliats, eren desfeites i que, generalíssim Joffre s'havia suicidat; donat dia era Verdun que el generalíssim dels alemanys i 36 navilis alemanys ancia's i presoners a Anvers, havien pogut fugir.

Són així per l'istil els comunicats freqüents de l'embaixada d'Alemanya, afirmant que's solats francesos fets presoners a Longwy, eren portadors de moltes bates «dum dum» entregades per l'administració militar, que a Ordines, prop de V. tenia me, fe necios líra l'ros havien horriblement mutilat els ferits alemanys en una ambulància francesa i en fi, la victòria russa d'August, que fou transformada en una aflosa derrota de les tropes del gran De Nicolau.

L'objecte d'aquesta campanya és fàcil d'entendre. Se fa per a disposar a l'opinió espanyola en favor dels exèrcits alemanys i desparatitzar pels anglesos i els francesos residents a Espanya, així com als subdits d'Alfons XIII amics de la França.

A quinta plana:

Completa informació nacional i estrangera de la guerra europea.

Ja veig que és més directe i menys torbador que Napoleó, demanant per testimoni les Piràmides. Es una guerra de fatiga i de resistència; aquell que durarà més temps serà vencedor; és una guerra de soldats dins la qual la qualitat i l'equipament fan el primer paper; és una guerra científica, de fabricació alemanya, oposada a la guerra artística de Napoleó. I el general Joffre n'ha passat mestre dins aquesta guerra nova: Era de la part del general Joffre, fer prova d'una gran temeritat que fos demanar a tropes franceses de fer una guerra liscanta de posicions, i de lluitar en tenaçitat amb un enemic leu. Serà eterna gloria de l'exèrcit francès si triomfa, com és segur que triomfarà, d'haver gastat amb aquests mètodes, tant poc en acord amb les tradicions franceses i no obstant tant necessaries, el poder de resistència dels exèrcits alemanys.

Carta d'Espanya

Tranquil del Journal des Débats

El número dels espanyols germanòfils sembla augmentar, degut a la campanya de la premsa carlina, secundada pels sacerdots afiliats a aquest partit i els conservadors de la Maura. Mentre la cesura és despatida pels diaris de tendències franceses, no hi ha en canvi sanció contra els diaris germanòfils, cada dia més agressius i més autòctos.

Sapiguéu que a França lo que passa a En Larroux amb molts d'hafer fel aquelles delucions germanòfils. A l'frun, els carlins ataquen contra la seva vida i siqüé considerat, íntimament gaurbé pel govern a sortir del territori espanyol a la maíada, per a evitar incidents.

A Espanya no hi ha avui més que indiferència en les classes que pensin i discuten; per els alemanys o francesos, com una cursa de braus en la que hi prenen part el «Glo» i el «Belmonte». Poc els inquieta la guerra als horitzons; al els no els importa res que's aliats o els alemanys triomfin, mentre els seus neofits i la seva situació no'n surti perjudicada. Però entre la classe obrera de les ciutats, és ja diferent; aquesta està preocupada per la crisi econòmica que estíen sofrint i sobre els s'hi fan barrejar agitadors i agents dels agents d'Alemanya que fan propaganda, deixant-se portar per les seves prebites i variis disturbis han ocorregut ja a Barcelona. En quan a l'exèrcit particularment la majoria dels oficials espanyols fascinati per la potencia militar d'Alemanya, no pensen sinó que hauran un aspecte alemany.

Se comprèn per lo tant que és molt millor que Espanya guardi una prudent neutralitat, ja que l'enquesta feta pel diari «El Imparcial», sobre l'opinió espanyola, ha donat els següents resultats: la majoria dels liberals aproven al govern en la resolució presa de la neutralitat; els demòcrates condemnem lo lo que signa una a una intervenció armada; els republicans i socialistes s'oposen més que mai a la aventura bel·lica. Els ministerials són decididament partidaris de la neutralitat. És, doncs, fàcil de comprendre que la immensa majoria del país és refractària a tot lo que signifiqui una alteració de la neutralitat d'Espanya en el conflicte europeu.

La situació política interna és molt d'adhesió a la política governamental que's reben diàriament de tots els indrets de la península, dirigit al president del Consell, per a felicitar-lo per la seva actitud. Les del raciones del nou embaixador d'Espanya a París, han estat censurades per massa amables per a la França, per alguns diaris.

En Dato ha declarat recentment que quan la guerra hispano-americana, «Espanya» vege sola en els moments més difícils, i ningú se preocupi de la seva situació. El resultat d'En Dato fou la pèrdua de lo que's quedava del nostre ímpetu colonial. Nosaltres, malgrat menar enmig, contra tot, en neutralitat.

La política interior és bastant confosa. Molts abans de la guerra actual, els carlins havien aïxí: s'assegurava determinat amb Alemanya un acord secret després del qual si la França no hagués tingut l'apoi d'Anglaterra, la mestressa del mar, l'Alemanya hauria efectuat en el golf de la Gascunya un desembarc de tropes que hauria produït un cos de voluntaris carlins de prop de 40.000 homes. Les quatre províncies basques espanyoles devien aportar cada una un contingent de 10.000 homes.

L'objecte d'Alemanya era emferocar a Alfons XIII, del qual les tendències francofilas són prou conegudes, secundada pels carlins, un gran número de conservadors mauristes. L'exèrcit del Kaiser hauria assegurat l'adveniment al tron d'un príncep de la seva banda. Entre tant i per atreure les simpaties del poble vers l'Alemanya, els agents d'aquesta nació que circulaven amb freqüència per la península havien creat un estat d'agitació que, després d'algun temps, han comentat a Catalunya i van a continuar en els grans centres manufacturats i miners. Si els alts basques, sofert un revés, es tornen solament un greu revés d'un marx dels alemanys sobre París, aquest aconseguint hauria estat seguit d'una sublevació carlina en les províncies del nord i del nord-est d'Espanya.

Amé el fi de conciliar-se amb l'opinió conservadora espanyola els orques carlins haurien inspeccionat després de la guerra de l'embaixada d'Alemanya a Madrid, han començat una campanya de difamació denigrant als francesos sistemàticament i en canvi la bravesa i el valor de les tropes alemanyes són esbaldats, quan els aliats, diuen, l'útil sense entusiasme i que l'importància dels seus quefets és fan cometre diàriament sensibles derrotes.

Un dia vaig llegir en el «Correo del Norte», la «Gaceta del Norte» i el «Correo Español», i altres diaris carlins; en la «Tribuna» i el «A. B. C.», orgue dels mauristes a Madrid, que les línies dels aliats, eren desfeites i que, generalíssim Joffre s'havia suicidat; donat dia era Verdun que el generalíssim dels alemanys i 36 navilis alemanys ancia's i presoners a Anvers, havien pogut fugir.

Són així per l'istil els comunicats freqüents de l'embaixada d'Alemanya, afirmant que's solats francesos fets presoners a Longwy, eren portadors de moltes bates «dum dum» entregades per l'administració militar, que a Ordines, prop de V. tenia me, fe necios líra l'ros havien horriblement mutilat els ferits alemanys en una ambulància francesa i en fi, la victòria russa d'August, que fou transformada en una aflosa derrota de les tropes del gran De Nicolau.

L'objecte d'aquesta campanya és fàcil d'entendre. Se fa per a disposar a l'opinió espanyola en favor dels exèrcits alemanys i desparatitzar pels anglesos i els francesos residents a Espanya, així com als subdits d'Alfons XIII amics de la França.

Informació de fora

Servei especial telegràfic, telefònic i postal de

EL POBLE CATALÀ

ESPANYA

Conferències telefòniques i telegràfiques

Madrid 31, de 9 matí a 12 nit

Parla En Dato

El president del Consell ha despatxat amb el Rei i ja no tornarà a Palau fins aldimars.

Després, si el temps millora, passarà la tarda en el camp.

Al convegar amb els periodistes ha donat poques notícies.

Ha dit que el príncep de Battenberg, que fou ferit el dimarts, al matí, va rebre una bala al cap i va perdre el coneixement, no tornant-lo a recobrar.

Les telegrames del Marroc no acusen altra novetat que la de que existia un fort temporal en l'Estret de Gibraltar.

De la guerra europea, res de nou.

A falta de notícies que poder comunicar el president ha donat un avanç de lo que serà avui la tarde parlamentària.

Aquesta s'ajuntarà al programa ja conegut.

El projecte de les minories se reunirà en el despatx del president del Congrés amb el president d'Hisenda, per a procurar que en el si de la Comissió de presupuestos se resolguin algunes dificultats que poguessin donar lloc a una discussió amplia en el saló de sessions.

Aquesta tarde les sessions elegeran les comissions que han d'informar els projectes de llei relatius a les construccions navals i a les de les forces de mar i terra.

El ministre de la Guerra llegirà en el Congrés el projecte de llei de rebaixa d'estats en l'exèrcit.

Les Corts CONGRES

Sobre la sessió a les tres, haix la presidència del senyor González Beaudet, i treballant-se en el banc d'una de les senyores Dato, Sánchez Guerra i Estigarribia.

En els discursos hi ha una dotzena de diputats i en les tribunes altres tantes persones.

S'aprova l'acta.

El ministre de la GUERRA llegirà un projecte de llei reduint les plantilles i reduint les estats dels quals s'oficiaven al retir i pas a la reserva.

A continuació s'entra en l'ordre del dia el Congrés passa a reunir-se en seccions.

Són les 3 1/2.

SENAT

Comença la sessió a les 10 menys 20.

Escau començar en els discursos.

En les tribunes hi ha alguns elements de la Universitat i altres centres docents per assistir a l'interpel·lació sobre la destitució del senyor Unamuno.

Presideix el general Azorizar i es troben en el banc d'una de les senyores Dato, Sánchez Guerra i Estigarribia.

S'aprova l'acta.

Jurament del càrrec de senador els senyors comte de Buencastell i de Toranzo.

Precis i preguntes.—El senyor POLO I PÉLLOLON demana una recompença per a un sacerdot que Chineros (València) que assistia al malalt atacat de tífus, portant-lo al mateix a col·li al concubinat, quix molt, per negar-se a fer-ho els del poble.

També demana la creu de Benificència per al metge don Constant Marquer que assistí al malalt malalt.

El ministre de la GOVERNACIÓ oteleix concedir aquestes recompençes després que informi la Junta de Beneficència.

Rectifica ambdós breument.

El senyor DAURELLA parla de l'assassinat celebrat a Barcelona pel professor auxiliar i a qui ha aconseguit individus de tots els centres docents d'Espanya, enviant el ministre de Instrucció una llista de representació.

Explica en test general lo que en dita assemblea, els acords de la qual tendrien a millorar la classe i demana que els professors auxiliars tinguin un sou d'entrada major, puix avui perceben els d'Institut 500 i 700 pessetes i els d'Universitat 1.000 i 1.200, segons.

Sol·licita del ministre protecció per a d'una classe amb objecte de que millori la situació.

El ministre d'INSTRUCCIÓ li contesta: «Diu que la qüestió del professorat auxiliar el prencipio molt i estic fent la reforma per a portar-la a cab immediatament, ja que està convenint de la seva necessitat».

Explica a continuació el funcionament del professorat auxiliar.

Parla després del professorat en general dient que l'oposició per a jutjar l'in-

terpretació d'un professor és el procediment menys dolent i sensat dels que pugui emprar-se.

Diu que pot reformar el procediment per a capacitar als auxiliars i als mestres professors.

Afecta que el Congrés aprova el seu presupost i com el porta el professorat s'ha d'una gran modificació, millorant-lo econòmicament i socialment.

El senyor DAURELLA dona les gràcies al ministre per les seves manifestacions.

El senyor GARCIA MOLINAS manifesta un pèssim relat de la tramitació de l'ex-

president de paviment de Madrid demanant se resolgui com més aviat millor, ja que la Cort ho demana amb urgència per seguir la seva necessitat cada dia més apremiant.

El senyor GARCIA MOLINAS manifesta que el projecte de llei de rebaixa d'estats de la flota està en tramitació.

El senyor RUIZ JIMÉNEZ interromp al ministre produint-se entre ambdós un petit incident.

Rectifica el senyor GARCIA MOLINAS.

Intervé el senyor RUIZ JIMÉNEZ, fent algunes observacions sobre aquest assumpte.

Torna a rectificar el ministre de Foment.

De la guerra

D'Espanya

Madrid 31, de 9 matí a 12 nit

Disposicions de Marina

La «Gaceta» publica les següents disposicions:

Anunciant que el que de la divisió naval francesa al Marroc ha d'informar les regles que publicaran relatives a la telegrafia sense fils a bordo dels barcos mercants en aigües territorials i en els ports del Marroc, sotmesos al protectorat francès.

Idem idem idem relatives a l'accés dels barcos mercants que arriben als fondejadors de les costes del Marroc.

Documents diplomàtics

El diputat i senador han rebut els documents que les ambaixades d'Alamania i Anglaterra els han enviat, estudiant cada representació dels seus punts de vista els orígens i desenvolupament de l'acció armada.

El senyor Battenberg

La Tribuna publica el següent telegrama:

Batavia.—El príncep Lluís de Battenberg ha enviat una carta al rei Jordi d'Anglaterra i al ministre de Marina Lord Churchill manifestant-los que es veu en l'obligació d'abandonar la Marina britànica on presta els seus serveis per anar a batallar al costat de Alemanya.

El príncep de Battenberg al·lega que la seva família i els seus orígens són alemanys.

El príncep de Battenberg formava part del consell privat d'alguns grans senyors de l'armada anglesa.

El ministre de Marina britànic ha contestat al príncep que lamenta la seva decisió, ja que Anglaterra li deu gran part de l'engrandiment de la seva armada.

Afecta el ministre en la seva carta que la decisió del príncep no pot ésser qualificada de traïció per ningú, ja que un Battenberg segueix en la flota britànica i altre acaba de morir lluitant per Anglaterra.

Notícies angleses

De la Embaixada d'Anglaterra.

Comunicat del «Foreign Office», 29 d'octubre.

El secretari de l'Almirallat anuncia lo següent:

Les quinze naus britàniques continuen a l'Atlàntic, a l'est de l'illa de Groenlàndia, des de l'1 de setembre, després de la batalla de Jutland.

Al Sud de Niemport, els alemanys, que s'havien apoderat de Ransapelle, han sigut trets per un contra-atac.

Al Sud del freix hem perdut alguns punts d'apoi a Nollabek i Zandovitz.

Hem progressat a l'Est de l'Íps, cap a Passendaele.

Entre La Basse i Arras tots els atacs alemanys han sigut rebutjats, amb grans pèrdues per a ells.

A l'arreg de Chauvins hem progressat fins a l'altra banda de l'Ips.

En hem apoderat de Lequesnoy, a Santenre.

A la regió de l'Aisne hem progressat igualment als turons de la vora dreta del riu més avall de Soissons, però hem tingut de retirar cap a Vailly.

Hem avançat a la regió de Soain i sostingut un violent combat a l'Argonne.

Al Wever hem guanyat un xic més de terreny en els boscos de Le Prétre.

El viatge presidencial

Paris.—M. Poincaré ha visitat aquest matí alguns sectors del camp al·lirer.

Ha examinat les obres de defensa i ha felicitat als territorials pel seu perfecte estat de disciplina.

Ha saludat sobre el camp de batalla del Marne nombroses tombes de soldats.

Al mar Negro.—Covardes agressions dels navilis turcs contra

Accident marítim

Paris.—El vapor francès «Amiral Rigault de Genouilly» ha encalat davant de la costa del Cap Barleur (Manxa).

El vapor «Savoie» va en socors.

Notícies oficials russes

Petrograd.—Segons un comunicat oficial, següen els enemics combats a la Prússia Oriental.

El rusos rebegen els reiterats atacs alemanys a la regió de Bakhjevo.

Més enllà del Viatul, els rusos estan en les retaguardies enemigues, en el front de Loda—Zawigost, apoderant-se d'algunes peces d'artilleria, peces de gros calibre i aeroplans.

A la regió de Tarnovo, els austríacs, batent-se en retirada, varen ser atacats el dia 29 pels rusos que varen passar el Vistula al Sud de Yuzovitz. Sota els focs creuats dels rusos, els austríacs varen tenir molts morts i ferits i varen deixar un miler de presoners en poder dels rusos.

Als Kárpats, els austríacs mostren la més gran activitat en la regió de Tourka.

De l'estranger

Comunicat oficial belga

Paris.—El comunicat oficial belga trasllada d'El Havre, diu:

Durant la nit del 28 al 29, l'enemic intentà el pòr apoderar-se per sorpresa d'una part meridional del port d'Ostende, essent repel·lit victoriosament.

El 29, nostre front fou bombardejat violentament, dirigint-se l'enemic dos forts atacs un contra la divisió d'una divisió d'infanteria i contra dos brigades d'infanteria, causant pèrdues molt considerables, que les companyies alemanyes quedaren desmades. En vistes dels atacs, el front fou reforçat i continuà el foc de fusileria durant tot el dia.

Al Sud de l'Ostende pertinenç als alemanys terreny. Per la part de l'Est, el front fou reforçat i continuà el foc de fusileria durant tot el dia.

Del projecte de rebaixa d'estats per al riu i reducció de plantilles, senyors Argüelles, Gutiérrez de la Vega, Benard, comte de San Luis, Jorro, Muga, i Pur.

Del projecte d'augment de bitlles del Banc d'Espanya, senyors Silveira, García Durán, Serrano, Madariaga, Castellano, marqués de Villal i Anall.

Del projecte de port de refugi de Arenys de Mar, senyors Calderón, marqués de Argüelles, Martínez Avellanosa, Sagnier, Alas Pumarín, Polaveja i Díaz Caneja.

Aquesta tarde s'ha reunit en el Congrés la Junta executiva del Congrés de Ciències administratives, assistint entre altres, els senyors Dato, González Beaudet i La Cueva, acordant, en vista de les actuals circumstàncies, aplacar sense l'efectiu Congrés, en dia de via celebrant-se a Madrid en el mes de maig pròxim.

El estudiants

València.—Els estudiants de l'Institut i dels cursos preparatoris de Dret i de Medicina no han entrat avui tampoc a classe.

A pesar de que ahir prometeren presentar al rector una instància formulant les seves peticions, no l'han fet.

Entre els estudiants regna el propòsit de tornar a les aules, el pròxim d'abril, primer dia hàbil de classe.

El diputat a Corts senyor Maestralla celebrà una llarga conferència amb el president de la Diputació provincial senyor Martínez Aloy, sobre el ferrocarril directe.

Del Marroc

Les notícies rebudes del Marroc no acusen novitat.

Hi ha gran temporal a aquelles costes.

Temporal.—Jubilació.—De Foment

S'ha rebut un telegrama oficial de Santander dient que nega allí fort temporal i que les plagues estan inundades.

No hi han ocorregut desgràcies personals.

S'ha firmat un decret disposant que l'auditor general de l'exèrcit don Francisco Zurbarán passés a situació de reserva per haver complert l'edat reglamentària.

El ministre de Foment ha rebut una comissió d'enginyers industrials amb quins esgué parlant de reformes que projecta a l'escola d'aviació de Cuatro Vientos.

Més del conflicte internacional

De Gibraltar

A Cádiz a pesar del fort temporal, els creuers anglesos estigueren sortint creuant per lo llarg d'aquest port, sense dubtar a imposar que els vaixells mercants i alemanys i austríacs refugiats a Cádiz, no fonguessin escapats, aprofitant-se del fort temporal.

De la lluita

Burdeos.—Un aeroplà alemany volà sobre Burdeos, tirant diverses bombes i causant algunes morts.

El aeroplà anglesos i francesos donen per terminada l'ofensiva al Nord de França.

De la lluita

Burdeos.—Un aeroplà alemany volà sobre Burdeos, tirant diverses bombes i causant algunes morts.

El aeroplà anglesos i francesos donen per terminada l'ofensiva al Nord de França.

De la lluita

Burdeos.—Un aeroplà alemany volà sobre Burdeos, tirant diverses bombes i causant algunes morts.

El aeroplà anglesos i francesos donen per terminada l'ofensiva al Nord de França.

De la lluita

Burdeos.—Un aeroplà alemany volà sobre Burdeos, tirant diverses bombes i causant algunes morts.

El aeroplà anglesos i francesos donen per terminada l'ofensiva al Nord de França.

novembre 1 de novembre

ció

colona

roqui

Alenx Barcelon

no-Marro

després d'una

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

la península

DIVERSIONS PUBLIQUES

Teatres

Teatre Principal

Avui diumenge tarda a les quatre i nit a les 9. «Don Juan Tenorio» i «Els porcs». 2 actes. Preus: Butaques platja a ptes. Butaques primer pis 150 ptes. Sillons segon pis 125. Fios tercer pis i pla. Vales als punts de costum. Demà tarda a les 4. Nit a les 9. «Don Juan Tenorio» i «Els porcs». Despatxa Comptaduria.

Gran Teatre del Liceu

Continúa obert l'abonament a la proxima temporada. Inauguració el 11 de novembre amb l'òpera «El Maestri Cantori».

Tivoli

CIRC EQUESTRE. Avui diumenge, dues extraordinàries funcions, darreres en dies festius. Tarda, a les quatre i nit, a dos quarts de deu prenent part totes les notables atraccions. Dues comiques per tots els clowns. Demà dilluns jull amb el programa del dilluns. Benefici i comiat de tota la companyia. El programa serà lo mai vist a Barcelona, de bô, variat i colossal. Demà dilluns, darrer dia benefici i comiat. Se despatxa a comptaduria.

Teatre de Novitats

Avui diumenge, tarda a dos quarts de quatre i nit a un quart de deu. «A casareu tocan o la missa a grande orquesta».

MARUXA

Demà dilluns tarda, a tres quarts de quatre, «Sangre moza» i «Maruxa». Nit a les 9. Bodes d'or de «Maruxa». Funció en honor i benefici de l'insigne mestre Vives. Primer «Juegos malabares». Segon «El chor de «Bohemios» cantat per totes les parts de la companyia i una massa

choral de 100 executants. Tercer «El mestre Vives», accedint a precs de molts admiradors i contra la seva costum dirigida els preludis de les obres «Don Lucas del Cigarral», «Anita la risuena» i «El Talisman prodigioso». Quart 50 representació de l'òpera en dos actes, MARUXA.

Teatre de Novitats

Tourne de l'eminent artista LYDA BORELLI La reina del teatre i del cine. 10 UNIQÜES REPRESENTACIONS Continúa obert l'abonament a l'Administració del Teatre. Debut 3 novembre.

Teatre Nou

Companyia Veg a Vivas en la que figuren A. i C. Taberner. Avui diumenge, a tres quarts de quatre, especial: Entrada 35 céntims. Primer «El dño de los paraguas». Segon «La carne flaca». Tercer «España Nueva». A les 9. «España Nueva». Entrada 35 céntims. Primer «La rondalla». Nit, a dos quarts de deu 4 actes 4. Primer «España Nueva». Segon «La rondalla». Tercer «Los cadetes de la reina». Quart «La España de Paidereta». Setmana vinent: «La boda de la Farruca».

Gran Teatre Espanyol

Companyia de vaudeville català BOZZO-JORDI. Avui diumenge tarda a les quatre en punt. Funció sensera. Entrada i butaca 150. Entrada general 0'30. Primer: «La nit del Tenorio». Segon: «El grandis exita». Tercer: «Falten cinc minuts». Tercer: «Quart acte de «Don Juan Tenorio». Nit a dos quarts de deu. Primer: «La nit del Tenorio». El grandis exit de rialla en 3 actes «El príncep de Radoli». Grandiosa presentació, grandios lux en tipelles per totes les actus de la companyia. Tercer, quart acte de «Don Juan Tenorio» per les principals parts de la companyia. Demà dilluns diada dels morts grans funcions tarda i nit.

Teatre Bosc

Companyia Goula. Avui 28 actes entre tarda i nit a dos quarts de quatre programa. monstre, «Don Juan Tenorio» i «El Nuevo Te-

TEATRE APOL

Avui diumenge «El rei de los Tenorios». Tarda a tres quarts de quatre, nit a les nou, «Don Juan Tenorio» i «El Nuevo Tenorio». Demà tarda i nit «Don Juan Tenorio» i «El Nuevo Tenorio».

Teatre Imperi

Companyia de sarguella i opereta d'En RICARD GUELL de la que forma part ELIAR MARTI. Avui, tarda, a dos quarts de quatre, a preus econòmics: «Don Juan Tenorio». Nit a tres quarts de deu. Primer: «Sistema Ollendorff». Segon: «Don Juan Tenorio». Se despatxa a comptaduria.

Cines

SALON CATALUÑA

Gran Cine de Moda PLASSA CATALUNYA. Avui diumenge, a les onze matina. Tarda de dos quarts de quatre a dos quarts de nou. Nit a dos quarts de deu. Forman el programa les notables pel·lícules «La muchacha de Capri», «El rescate del pasa to», «Eclair journal», «Seraphin en el baile de máscaras», «El delito de Bidoni» i «La Señora económica»; per la nit augment de programa. Demà dilluns Moda Selecta 5 magnífics estrenos, 5 meravellosos especials, 5 pel·lícules de gran importància. «La condesa de Pedra» 1000 mts. marca Gloria «Una hora antes del alba», continuació de la de gran éxit «El Puerto de Doom».

CINE I GRUTES

Avui programa extraordinari de suggestives i emocionants pel·lícules compost de quatre mil metres d'assumes sensacionals.

SALA MERCÉ

RAMBLA D'ESTUDIS 4.

Espectacle original i sorprenent únic a Espanya. Per a disfrutar i riure visiteu les celebres COVES! PALAU DE LA RIALLA de la SALA MERCÉ, on s'han fet grans reformes. Meravellosos Grutes Fantastiques

Gran saló cine Doré

Avui diumenge grans sessió matinal de 11 a 1 amb un herós programa de pel·lícules i atraccions entre elles «Los Villasilus». Sessions de dos quarts de quatre a dos quarts de nou. Atraccions que alternaran «Jank-hoe» il·lusionista japonès. Exit de

La Malagueñita

i la seva guitarrista «Adela Cubas». Ovacions continues al duet

Los Villasilus. Los Villasilus

els quals posen en escena la parodia del drama

Don Juan Tenorio

Entusiasme sens igual del fenomenal Robledillo, Robledillo

Maru Bruni, Mary Bruni

AVIS. Fixar-se bé en el ordre del programa: «Mary Bruni» treballarà en les sessions de dos quarts de quatre, dos quarts de sis i dos quarts de set.

Robledillo

«Robledillo» sol treballarà en la sessió de dos quarts de sis.

Los Villasilus

«Los Villasilus» treballarà en les sessions de dos quarts de quatre i dos quarts de set. Nit gran funció completa, prenent part les

5 grans atraccions 5

anunciades. Demà dilluns gran debut de «La Rosario» i el seu «danseur». Darreres funcions de «Robledillo».

Concerts

ALCAZAR

Gran Café Concert. Res-taurant: de primer ordre. Sarqueletes alegres. Continuant Grans Debuts

COMTE DE L'ASSALT

Gran Palais Joyeux. Tots els dies tarda i nit. Antic Eden Concert. Propietari: Francesc Buxó. Atractiu Sport nou a Barcelona denominat «Le Tir Roulant» en el que llueixen la seva destresa 12 senyoretes madrilenyes. 12. Entrada lliure.

MUSIC-HALL LA BUENA SOMBRA

Tots els dies tarda i nit. GRAN CONCERT CELEBRITATS MUNDIALS ENTRADA LLIURE

ROYAL CONCERT «MUSIO-HALL»

Marques del Duero, 105, davant Teatre Comtal. Grans Concerts tots els dies tarda i nit, per una important «Companyia de Varietés».

MOULIN ROUGE «MUSIO-HALL»

Concerts tots els dies tarda i nit per nombrosa Troupe de Varietés.

MUSIC-HALL SEVILLA

Paralel 72. Concerts tarda i nit. TROUPE DE VARIETES. Sarqueletes alegres.

Teatre Arnau

Music-Hall. Grans concerts tots els dies tarda i nit. Troupe de Varietés. Sarqueletes alegres. SEMPRE DEBUTS I ESTRENES.

Trianon

Grans Concerts de Varietés. Sarqueletes alegres. SEMPRE DEBUTS

LA GIRALDA

St. Ramon 6. Balls de Societat tots els dies tarda i nit. Els dijous i dissabtes per la banda Barcelonina.

Varies

FRONTO COMTAL

Dos grans partits extraordinaris per a avui tarde a un quart de cinc. ROJOS: Munia, Arnedillo. BLAUS: Baracaldes, Echevarria. Segon partit: ROJOS: Guruceaga, Goenaga. BLAUS: Aizpurua, Larriaga. Detalls per cartells.

Gran café de Novitats

Sala de Matches de Billar. Tots els dies tarda i nit grans partits per reputats professionals. Apostes mitues. ENTRADA LLIURE.

Comissió Deportiva del Cim del Tibidabo

Diumenge i novembre. SALUT I RECREU. Concert per la brillant Banda Bonanova. Teatre de Puzos i l'aire lliure, Tir Flotant, Pim-Pam-Pum, Carroussel, Exposició permanent, Deportes i distraccions varies.

Avis d'Administració

Preguem als nostres subscriptors de fora de Barcelona que no estiguin al corrent en el pagament de les seves subscripcions, que envien l'import dels seus descoberts an aquesta Administració, lo abans possible per a que puguin seguir rebent el diari amb tota regularitat.

Imp. i estereotipia. Est. 10

GRAN SASTRERIA de J. PERALTA Portal de l'Angel, 15 i 17 Exposició AVUI, DIUMENGE Exposició d'un immens assortit de trajes, abrics i ermilles de fantasia a preus veritablement increíbles. Elegant confecció i gran economia

Magatzems JORRA BARCELONA: Call, 13 i 15-tel. 1076 MANRESA: Born i Sant Domingo NOVITATS per a SENYORA i CAVALLER Les espléndides socions i tarifa de preus dels: Magatzems Jorda sempre són imitades, però ja mai igualades: LLANERIA-LLENCERIA CAMISERIA PERFUMERIA RELLOTJERIA SASTRERIA SEDERIA SOMBRERIA ORNAMENT SAGRATS ARTICLES DE CAMP I VIATGE Gran assortit en mosqueters, persianes, guardapols, sacs de viatge, maletes, binocs de camp, laldilles, rellaxos, bates, perfumeria, matalaços, sombrilles.

UROMIL CALCULS - ARENILES - CISTITIS - OBESITAT Poderós anti-reumàtic absolutament inofensiu L'UROMIL aconsegueix curacions ja mai assolides amb preparats de LITINA, PIPERAZINA, etc. en malalts rebels a tot tractament. L'UROMIL produeix immediatament un augment d'orina, purifica la sang, tonifica el cor, desinfecta les vies urinàries, redueix els càlculs, facilitant la seva expulsió. Es lleugerament estroscient i no exerceix la més insignificant influència perjudicial per a l'estómac, encara que se prenui en dosis elevades. Els anàlisis de l'orina, al poc dies de pendrer l'UROMIL, demostren científicament que és incomparable per a dissoldre l'excés d'àcid úric i curar totes les manifestacions de la DIATESIS URICA, les conseqüencies de la qual son L'ARTRITISME, GOTA, COLICS NEFRITICS, CALCULS, ARENILLA, OBESITAT, etc., etc.

CICLES SANROMA Els més sòlids i lleugers Telefon 1445 Balmes 62 BARCELONA MOTOS SUN. Aparells parlants, discos i rodillos autoplans COMPRA, CANVI I LLOGURA New-Phone. Ample, 35-Barcel 111 Iscual Plaça Tulla, 4, Gracia ES COMPREN tota classe de mobles, pianos, calces per a capitals i objectes variats. Carrer Boqueria, número 47 El A.B.C. Hospital, 121 Màquines per a cosir, garantitzades Des de 30 pessetes Veterinari jove amb pèrcola de París, desitja comprar una Alimant de veterinaria o regalar-lo en poble important d'Espanya. Per a més detalls dirigiu-se al veterinari F. Cabrer a Benisa (Alacant). LES PILDRES ANTICLOROTIQUES CASADESUS del Dr. OUXART curen la GORRIL, pobresa de sang, coàrc esblaimats, desatregos periódics, etc. 2 pessetes caps per tot arreu y Arc del Teatre, número 21

Bodes i bateigs Capes i bodes per a dolços. Preus molt econòmics. FÀBRICA I DESPATX carrer de Sant Pau, 38 DINER en 1.ª hipoteca i sobre valors desdits per 100 anyal, en lletres, propietats, indústries i comercials des de 1/2 per 100 al mes. DINER en 2.ª hipoteca, usufructus, parts indivises i sobre genios, pianos, carruages i tota garantia que convengui. Rambla Santa Mónica, 4, entresol.

ACADEMIA COTS Fundada en 1879 ARCHS 7 pral. (Travessia de les Places Santa Agna i Nova) Cursos especials durant l'estiu Esqueles mortuories: se'n admeten en aquesta impremta fins a les dues de la matinada

amb la mirada perduda pel cel, amb una vaga esperança de deslliurament, feien els últims passos del seu fatigós camí per la vida.

La jove ja feia set anys que era casada i no havia tingut cap fill. Era el sofrir dels pares d'ella tement que si En Josep, d'una salut trencadissa, arribés a morir, la seva filla es quedaria al carrer. Per això, quan varen saber que finalment estava grossa, varen fer un llarg sospir de deslliurament.

Aleshores el sofrir dels pobres vells va anar creixent. La jove es refusava a treballar, i tota la seva feina queia sobre les espatlles de la pobre vella. I, si per qualsevol cosa la jove s'entendava, se posava a plorar, queixant-se an En Josep, que es desfeia en cops i amenaces contra la seva mare.

— Oh vells del diuoni! Si el fill no va bé, jo us mataré a tots dos, perquè serà ben bé per la culpa vostra!

I els dos vells ploraven. Els renyes del fill es esquinçaven les entranyes, i tots dos sols s'abraçaven i alçaven els punys contra aquella mala jove que es hi havia pres l'amor del fill.

I el fill va venir al món, un noi lleig, concebut sense amor, nascut per un estrany altar de la natura.

Feia un hivern molt llarg i amb neus i glaçades.

En Josep va caure malalt d'una estranya malaltia. El melge va negar tota esperança; era un cas perdut.

Les veïnes del carrer cloïen el puny: — Ah! mala sort! Deu castiga sempre! Ara el tindràs, el combregar a casa teua!

El varen combregar en un cap-vestre que plovia, amb una pluja fina i persistent. Varen sortir de l'iglesia que el vent glaçat fustejava la cara. Davant hi anava el capellà d'ant Nostre Amo, mentre dos escolans, ben abrigats, li aguantaven el paraigües. Darrera venien una llarga corrua de vells amb caputxa i de vells amb barretines vermelles i amb mantes. Els curers eren humils, i dels teulats de les cases regalava per les canals la fredor de l'aigua. El cel era tot cobert i feia un vent que tallava la cara, mentre les gotes fines se clavaven a la pell com agulles.

A l'entrar a la casa tots varen encendre les candeles, i els llums, l'angote-

ningú s'havia recordat de l'encallir-hi, amb les mans sagnants, crispades sobre les fèdides renes del fill impur.

Varen enterrar-lo l'endemà. Darrera la caixa hi anaven la vella, la mare i la sogra, totes vestides de negre, amb una roba sobre la cara amagant els rostres, sostingudes per cada braç per d'algunes veïnes del carrer.

Després venien tots, criatures, dones, homes. Un capellà i dos escolans balancaven una creu daurada.

El cementiri era lluny, un cementiri quadrat, amb fileres de nínxos a cada costat pels rius i la terra verdegina de ferro se veien entre l'herba fresca i els pobres. Algunes creus de fusta i alta que pujava amb un ufantor esplèndida sobre la terra, en certs indrets bombada de tanta podridura que hi havia dins.

Ja estava fet el clot. Sobre la caixa varen abocar palades de terra grassa, negrosa, i tot va ser acabat.

On la tristesa dels petits cementiris rurals! D'en tant en tant un espai de terra sense herba, frescament remoguda, indicava tota una vida de sofriment i de treball dormint dintre la terra que tant vegades havia fet germinar. Els nínxos són la tomba de petites llargues.

Ja En Josep ha descarrilat el carro i mena l'euga al corral.

Deixen vora l'entrada la caixa, sense dir res, s'asseuen. La jove prepra el sopar mentre una gran olla fumega sobre els troncs d'olivera que creixen al desier-se en altes flames d'or.

El vell diu que té set i demana aigua. La jove li allarga el cantir amb un regany.

I el vell va bevent, aixecant amb les mans, munes i fosques, el cantir pesant.

El vell, en les estones de repòs, vora el portal de la casa, pensa en la seva joventut. Era jove i treballava sempre, sense parar mai. Així va fer-se la casa, sense començar res a ningú. Amb quin amor veia posar cada pedra fusta sobre l'altra, formant els murs i les cambres! Amb quin amor veia créixer la casa seva, feta amb el seu treball d'homo honrat, amb la suor del seu front! Ell mateix feia de manobre per estalviar un jornal. Sobre els quatre murs ja veia el teulat que havia de cobrir el seu niu d'amor. Quan va estar tota l'esta va anar a dir a la seva estimada: — Ara ja ens podem casar. Ara ja tinc llarg! Ella era jove, hermosa, i amb la cara tota corada pel sol.